

Ekspertter fra hele Norden hjælper med at styrke sprogsamarbejdet

Ekspertgruppen foran Schæffergården. Foto: Monica C. Madsen

Nordisk Sprogkoordination (NOSK) får i 2017-2018 hjælp til at styrke det nordiske sprogsamarbejde af Ekspertgruppen for Nordisk Sprogsamarbejde.

I foråret mødtes gruppen i København med NOSKs sekretariat og kernen i sprogsamarbejdet: De centrale aktører, som i praksis står for de kurser, faglige netværk mm., der har til formål at udbrede kendskabet til nabosprog i hele Norden.

Af Monica C. Madsen

Hvordan kan man udvikle og kvalitetssikre de aktiviteter i det nordiske sprogsamarbejde, der skal stimulere nabosprogsundervisning i skolesystemet i hele Norden og som skal skabe netværk mellem de nordiske sprogråd, tegnsprogsnetværk, lærere osv.?

Det er den konkrete opgave, som ekspertgruppen skal hjælpe Nordisk Sprogkoordination (NOSK) med.

Sparrer med de centrale aktører

Indledningsvist blev ekspertgruppens mandat, roller og ansvar drøftet; arbejdsplanen for 2017-18 blev gennemgået, og NOSK orienterede om sit aktuelle arbejde med strategisk udvikling og profilering af indsatserne.

Ekspertgruppen mødte derefter de centrale aktører i sprogsamarbejdet, som tilbyder nabosprogskurser og netværk til lærere, lærerstuderende og universitetsstuderende;

udvikler undervisningsmaterialer og aktiviteter til grundskolen, og skaber netværk for sprogråd, lærere m.fl.

Sammen med de centrale aktører, drøftede ekspertgruppen, hvordan aktørerne fremover i praksis kan trække på gruppens kompetencer i deres arbejde med at sikre, at deres indsatser når ud til børn og unge i hele Norden.

Aktørerne pegede på, at de gerne vil bruge ekspertgruppen til direkte sparring, så ekspertgruppen aktivt bidrager til at udvikle nabosprogsaktiviteterne gennem løbende dialog og faglig rådgivning.

Fokus på flere opgaver

Videre diskuterede ekspertgruppen en række andre fokuspunkter:

- De centrale aktører: Ekspertgruppen vil prioritere kvalitetssikring af de centrale aktørers aktiviteter særlig højt og se på, hvordan aktiviteterne i endnu højere grad kan koordineres – både i forhold til fælles berøringsfald og sammenfald; i forhold til potentielle områder, som kan udbygges; og i forhold til aktørernes respektive roller i den fælles indsats.
- Norden i Skolen: Undervisningsportalen 'Norden i Skolen' ser ekspertgruppen som en central og vigtig platform til at nå ud til børn og unge på skoler i hele Norden og styrke undervisningen i nabosprog. Derfor vil gruppen indstille til Nordisk Ministerråd, at

der fremover afsættes driftsmidler til at udvikle og kvalitetssikre portalen.

Mange nordiske ad hoc-kroner er allerede investeret i portalen, som nu når ud til mere end 10.000 lærere over hele Norden, der bruger portalens materialer og aktiviteter, f.eks. fællesnordiske chats og konkurrencer, aktivt i undervisningen.

Mange nye lærere kommer hver måned til, og det er tydeligt, at portalen har et stort potentiale, og at en digital løsning er genial til at arbejde på tværs af grænser i grundskolen. Ekspertgruppen udtrykker imidlertid bekymring for Norden i Skolens fremtid, da portalens kvalitet ikke i længden kan holdes oppe ved hjælp af ad hoc-bevillinger: Teknik og grafik er afgørende, hvis undervisningsaktiviteterne skal være attraktive og motiverende for eleverne at bruge.

- Nabosprogsundersøgelse: Gruppen anbefaler, at der følges op på nabosprogsundersøgelsen blandt unge, "Man skal bare kaste sig ud i det" med yderligere forskning. Det vil give videnskabeligt begrundede redskaber til at kvalificere Ministerrådets intentioner med sprogkonventionen samt de sprogkurser og kulturtiltag, som Nordisk Sprogkoordination udbyder.

Ekspertgruppen anser det desuden for vigtigt, at der handles på pilotstudiets pointe om, at mere viden og indsigt i nabosprogsproblematikken er vigtig for forståelsen af den samlede sprogsituation i hele

Norden. Det gælder både, når nordisk sprog bruges som nabosprog og som fremmedsprog.

- Kulturprodukter som virkemiddel i undervisningen: Gruppen vil se nærmere på mulighederne for at bygge bro mellem sprog og kultur – dvs. undersøge om f.eks. tv-serier, film, litteratur og musik er effektive virkemidler til at styrke sprogforståelsen. Baggrunden er, at Nordisk Ministerråd ønsker at styrke samarbejde mellem undervisningssektoren og kultursektoren. Konkret vil ekspertgruppens egne medlemmer bidrage med essays om emnet, ligesom andre fagpersoner inviteres til at skrive om emnet.

- Andre potentielle indsatsområder, som gruppen har fokus på, er styrkelse af nabosprogsundervisningerne på andre måder; børn og unge i Nordens muligheder for fysiske og virtuelle møder; initiativer, der tiltrækker flere mænd til sprogområdet; flere ansøgere til Nordplus sprog-programmet; sproglæring i Island/Færøerne/Grønland samt andetsprogsproblematikker.

Kommunikation, profilering og Nordisk Sprogfest

Ekspertgruppen drøftede afslutningsvist, hvordan den vil bidrage med at profilere og kommunikere sprogsamarbejdet i NOSK, og hvordan den kan indgå i Nordisk Sprogfest 18.-21. september i Aarhus.

Ekspertgruppen for Nordisk Sprogsamarbejdes opgave er:

- At udvikle det faglige greb om Nordisk Sprogkoordinations virksomhed.
- At give faglig sparring og kvalitetssikring på udvalgte områder, f.eks. prioriteringen af børn og unges sprogforståelse.
- At tilbyde faglig sparring og rådgivning til aktørerne i Nordisk Sprogkoordinations aktiviteter. Blandt andet via en dialog, som skal sikre, at der er sker en faglig udvikling, og at der er sammenhæng og synergi på tværs af aktørernes forskellige aktiviteter.
- At stille kompetencer til rådighed, som Nordisk Sprogkoordination kan bruge til at skabe større sammenhæng i indsatsen og profilere sine aktiviteter.
- At komme med forslag til strategiske indsatser, der løfter gode historier om det nordiske sprogsamarbejde og kulturfællesskab frem, og som udnytter relevante netværk til spredning af resultater.
- At sprede information om Nordisk Sprogkoordinations aktiviteter og det nordiske sprogsamarbejde i nationale netværk.
- At deltage i debatter og skrive kronikker i relevante faglige sammenhænge.

Ekspertgruppen for Nordisk Sprogsamarbejde består af:

- Formand, adjunkt, ph.d. Vár Í Ólavstovu, Færøerne
  - Seniorkommunikationsrådgiver Doris Amland, Norge
  - Professor, Siv Björklund, Finland
  - Professor Lars-Olof Delsing, Sverige
  - Leder af Sprogsekretariat Katti Frederiksen, Grønland
  - Lektor Eva Johansson, Sverige
  - Sprogforsker og overlærer Taina Juurakko-Paavola, Finland
  - Chefredaktør Hilde Sandevik, Norge
  - Lektor, ph.d. Tom Steffensen, Danmark
  - Kontorchef Ragnheiður Helga Þórarinsdóttir, Island
- ### **Suppleanter**
- Rådgiver Heidi Lønne Grønseth, Norge
  - Ekspert Guðni Ólgeirsson, Island
  - Forsker Ulla Aikio-Puoskari, Det samiske sprogområde

Mød medlemmer af ekspertgruppen her og få indblik i den viden, de bidrager med i sprogsamarbejdet.

Adjunkt, ph.d. Vár í Ólavsstovu, Fróðskaparsetur Føroya

Hvad har du særlig fokus på i indsatsen for at styrke det nordiske sprogsamarbejde?

- Nabosprogsforståelse, videnskabsudveksling og kulturudveksling.

Hvordan kan sprogsamarbejdet konkret komme alle, der bor i Norden, til gode?

- Nordisk sprogsamarbejde er vigtigt, fordi man gennem internordisk sprogforståelse fremmer nordboeres mulighed for mobilitet. Både i forhold til:

- At uddanne sig og forske i nordiske nabolande, som udvekslingsstuderende eller som del af en hjemlig uddannelse.
- At arbejde i andre nordiske lande indenfor områder som håndværk, servicefag, undervisning, kultur og forskning.
- Kulturudveksling.

Hvilke særlige udfordringer ser du – og har du bud på, hvordan man kan håndtere dem?

- Engelsk som sprog- og kulturbærende medie er en af de største udfordringer, som nordisk sprog- og kultursamarbejde står overfor. Mit bedste bud på, hvordan vi møder denne udfordring, er at styrke internordisk sprogforståelse, uddannelsesmuligheder, forskningssamarbejde, kultursamarbejde og mødepladser – især hvor unge mødes, både virtuelt og fysisk.

Hvordan kan aktørerne i det nordiske sprogsamarbejde konkret trække på jeres kompetencer?

- Generelt kan Ekspertgruppen give faglig sparring inden for de enkelte medlemmers fagområder. For mit eget vedkommende især inden for uddannelsessektoren, didaktisk forskning, undervisningsmaterialer på litteratur og sprogområdet, samt delvist IT og kontakten til de unge under uddannelse. Samlet som gruppe står vi også stærkt, fordi vi med vore forskellige baggrunde kan udvikle innovative og brugbare forslag til at skabe større sprog- og kulturforståelse i Norden.

**Seniorkommunikationsrådgiver Doris Amland,
Utdanningsdirektoratet, Norge**

Hvad har du særlig fokus på i indsatsen for at styrke det nordiske sprogsamarbejde?

- Jeg er specielt interesseret i, hvordan vi kan bidrage til at inkludere flest mulig børn og unge i det nordiske værdifællesskab, også de med minoritetsbaggrund – med vægt på fælles sprog, kultur, køns- og demokratiforståelse.

Hvordan kan det nordiske sprogsamarbejde konkret

komme alle, der bor i Norden, til gode?

- De nordiske lande har mange fælles udfordringer og også store muligheder for at finde gode fælles løsninger. Vi lærer af hinanden, og vi deler de gode løsninger. De forskellige nordiske sprog afspejler vores fælles kultur og binder os sammen: Sproget er en del af vores fælles identitet, som vi bør styrke. Helt konkret er det en klar fordel, at der er mulighed for at studere og arbejde på tværs af de nordiske grænser.

Hvilke særlige udfordringer ser du – og har du bud på, hvordan man kan håndtere dem?

- En stor udfordring er, at mange unge ikke har – eller ikke udvikler – gode nok sprogfærdigheder. For mange unge har så store læse- og skrivevanskeligheder, at de ikke fuldfører skole og uddannelse – det betyder, at de falder udenfor jobmarkedet. Derfor bør vægten lægges på sprogudviklingen allerede i børnehaven, og skolen skal være god til at opfange børn med vanskeligheder på et så tidlig tidspunkt som mulig.

Hvordan kan aktørerne i det nordiske sprogsamarbejde konkret trække på jeres kompetencer?

- Vores opgave er at bistå med at hæve niveauet i sprogsamarbejdet ved at satse på de optimale og effektive stimuli og tiltag: Vi i ekspertgruppen skal først og fremmest bidrage til at nå de mål, som er sat for Nordisk Sprogkoordination. Konkret ved at bidrage med vores samlede ekspertise, og ved at være kreative og komme med indspil, som er i tråd med Nordisk Ministerråds mål. Både ved at evaluere og rådgive om eksisterende tiltag, og ved at være proaktive og foreslå nye tiltag. Og så hjælper det selvfølgelig at kikke i krystalkuglen for at se, hvordan det nordiske sprogsamarbejde udvikler sig i de næste 100 år: Hvordan vores mangfoldige sprog vil kunne vokse og trives i skøn forening. Derfor skal vores arbejde i ekspertgruppen være fremtidsrettet.

**Professor Lars-Olof Delsing,
Språk- och litteraturcentrum, Lund**

Hvad har du særlig fokus på i indsatsen for at styrke det nordiske sprogsamarbejde?

- Sprogforståelsen, hvor den er svagest: Dvs. Norden udenfor Skandinavien; blandt andet svensk-danske indvandrergrupper samt børn og unge.

Hvordan kan det nordiske sprogsamarbejde komme alle, der bor i Norden, til gode?

- Sprogsamarbejdet har mange stærke sider, og fordelene er åbenbare. Forskningen viser bl.a., hvor vigtigt det skandinaviske sprog er for det sociale miljø på f.eks. arbejdspladser

Hvilke særlige udfordringer ser du – og har du bud på, hvordan man kan håndtere dem?

- At satse på unges sprog møder er sandsynligvis noget af det mest effektive. F.eks. gennem venskabsklasser, studiebesøg og fælles nordiske kurser.

Hvordan kan aktørerne i sprogsamarbejdet konkret trække på jeres kompetencer?

- Fremfor alt ser jeg mig selv som en resurseperson, der kan bidrage som samtalepartner, ekspert eller måske som foredragsholder el. lign.

Overlærer Taina Juurakko-Paavola, Tavastlands yrkeshögskola

Hvad har du særlig fokus på i indsatsen for at styrke det nordiske sprogsamarbejde?

- Mit specialområde er indlæring af svensk som det andet sprog i Finland. Jeg mener, at det er meget

vigtigt at understrege, at det er let at lære svensk, selv som finne, og at man har stor nytte af at kunne svensk – både i privatlivet og i arbejdslivet.

Hvilke særlige udfordringer er der i det nordiske sprogsamarbejde – og har du bud på, hvordan man kan håndtere dem?

- Engelsk dominerer overalt, og mange unge finner tror, at de ikke behøver at kunne andre sprog. Derfor må vi kunne vise med konkrete eksempler, hvor vigtigt det er også at kunne tale svensk, fx i arbejdslivet, hvis man f.eks. vil sælge produkter til andre nordiske lande.

Hvordan kan aktørerne i sprogsamarbejdet konkret trække på jeres kompetencer?

- I ekspertgruppen har vi en rådgivende og understøttende rolle, jf. vores opdrag. Vi er eksperter på mange forskellige områder, og vi vil alle kunne rådgive i spørgsmål på vores specifikke fagområde. Konkret kan vi fx hjælpe aktørerne med at udvikle deres virksomhed ved at diskutere deres virksomhedsplaner sammen med dem, og ved at deltage i deres aktiviteter.

Sprog- og uddannelsesrådgiver Heidi Lønne Grønseth, Foreningen Norden i Norge:

Hvad har du særlig fokus på i indsatsen for at styrke det nordiske sprogsamarbejde?

- Jeg er optaget af, at børn og unge så tidligt som muligt skal få viden om Norden og i praksis opleve det nordiske sprog- og kulturfællesskab. Og at dette sker i grundskolen, så vi sikrer, at alle børn får lige adgang til det. Derfor mener jeg, at sprogsamarbejdet, som har fokus på børn og unge, i høj grad bør henvende sig til lærere/lærerstuderende og styrke deres kundskaber. Ikke mindst bør der arbejdes for at sikre, at de nationale myndigheder forstår betydningen af dette og selv tager ansvar for at følge op på dette.

Hvordan kan sprogsamarbejdet konkret komme nordboerne til gode?

- Det nordiske sprogsamarbejde er vigtigt, både som markør og som en drivende kraft for at sprogfællesskabet videreføres i Norden, både i det nordiske samarbejde og i samfundet, da det er under kontinuerligt pres.

Hvilke særlige udfordringer ser du - og har du bud på, hvordan man kan håndtere dem?

- Sprogsamarbejdets udfordring er, at det let kan blive et nicheområde, som kun en begrænset gruppe personer og projekter er optaget af. Derfor er vigtig, at myndighederne i hvert enkelt af de nordiske lande indarbejder både en bevidsthed og en praksis omkring sprogsamarbejdet.

Hvordan kan aktørerne i det nordiske sprogsamarbejde konkret trække på jeres kompetencer?

- Ekspertgruppen kan belyse spørgsmål fra flere forskellige vinkler, fordi gruppen består af personer med meget forskellig baggrund, viden og kompetencer. Gruppen har også mulighed for at belyse spørgsmål med et blik udefra i forhold til Nordisk råd og Nordisk Ministerråd, og på denne måde styrke deres perspektiv.

**Lektor ph.d.
Tom Steffensen,
Professionshøjskolen
Absalon**

Hvad har du særlig fokus på i indsatsen for at styrke det nordiske sprogsamarbejde?

- Nabosprogsundervisning i grundskolen.

Hvordan kan det nordiske sprogsamarbejde konkret komme alle, der bor i Norden, til gode?

- Jeg ser det som en del af grundskolens dannelsesopgave at styrke elevernes udsyn – både regionalt og internationalt. Men det er en særlig udfordring at styrke elevernes regionale udsyn i disse år, fordi det regionale perspektiv let kommer i klemme mellem en snæver national identitet på den ene side, og en helt overordnet forestilling om internationalisering på den anden side.

Hvilke særlige udfordringer ser du – og har du bud på, hvordan man kan håndtere dem?

- Som undervisningsemne i grundskolen er nabosprog ikke relevant for eleverne, når det står alene. Det er derfor vigtigt at tænke i tilgange, hvor nabosprogene bæres frem af indholdet, venskabsklasseprojekter og lignende.

Hvordan kan aktørerne i sprogsamarbejdet konkret trække på jeres kompetencer?

- Vi kan give sparring på projektideer og eksisterende indsats, og vi kan bistå med hjælp til at fokusere på kvalitet i langsigtede indsats.

Chefredaktør Hilde Sandvik, grundlægger af det nordiske site broen.xyz

Hvad har du særlig fokus på i indsatsen for at styrke det nordiske sprogsamarbejde?

- Jeg mener, at en større nordisk medieoffentlighed er en væsentlig løftestang for at øge den nordiske sprogforståelse. Successen med den norske tv-serie SKAM viser, at vi har langt større tolerance for hinandens sprog, end vi ofte går ud fra. Efter min mening burde vi i mange sammenhænge lade være med at oversætte, især mellem de skandinaviske sprog – og jeg mener også, at det er en uskik, at man dubber børne-tv.

Hvordan kan det nordiske sprogsamarbejde konkret komme alle, der bor i Norden, til gode?

- Vi er 25 millioner mennesker som forstår hinanden mere eller mindre, og vi er samfund med en høj grad af tillid til hverandre. Sprogfællesskabet spiller en nøglerolle i den tillid: Tillid er måske Nordens allervigtigste kapital – derfor er stærk sprogforståelse så vigtig.

Hvilke særlige udfordringer ser du – og har du bud på, hvordan man kan håndtere dem?

- Udstrakt brug af engelsk er en udfordring – også i fora, hvor det burde være unødvendigt, og hvor vi ser en manglende dristighed fra de nordiske mediers side. Igen: SKAM viser, at vi forstår, hvis indholdet er interessant nok. Og så mener jeg i øvrigt, at vi på sigt bør få en fælles nordisk TV-licens – det kræver et langt politisk træk, men det vil give en øjeblikkelig effekt. Nordvision spiller en central rolle – og vil også gøre det fremover.

Hvordan kan aktørerne i sprogsamarbejdet konkret trække på jeres kompetencer?

- Mit mål er at bidrage med netværk, kompetence, kritisk tænkning og som medhjælper. Men også som en sten i skoen, der hindrer vanetænkning. Vi skal se på, hvad der fungerer, men også på, hvad der ikke fungerer.

